

Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc ČR v roce 2022

Ohlédnutí za rokem 2022

- Realizace ZRS a HP v roce 2022 byla ovlivněna zejména vypuknutím války na Ukrajině, včetně jejích globálních dopadů na potravinové zabezpečení, dostupnost energetických zdrojů a kybernetickou bezpečnost. Dalším důležitým faktorem byl výkon druhého předsednictví ČR v Radě EU (červenec – prosinec) v rozvojové a humanitární oblasti.
- Přestože na počátku roku 2022 došlo k dodatečnému krácení rozpočtů na rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc a po první tři měsíce roku trvala omezení vyplývající z prodlouženého rozpočtového provizoria, podařilo se mobilizovat dodatečné prostředky zejména na pomoc Ukrajině a Moldavsku a dosáhnout maximálního čerpání disponibilních prostředků: **na zahraniční rozvojovou spolupráci v gesci MZV a ČRA** bylo celkem vynaloženo téměř **495 mil. Kč**, na **humanitární pomoc 128 mil. Kč**.
- Dle předběžných dat poskytnutých Výboru pro rozvojovou pomoc Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD/DAC) v březnu 2023 vyplývá, že oficiální rozvojová pomoc (**Official Development Assistance – ODA**) za rok 2022 činí **20,855 mld. Kč** a **0,36 % HND**, a to díky jednorázově započitatelným nákladům na uprchlíky z Ukrajiny, které činí 14 mld. Kč a 66,7 % celkové ODA.

Aktivity v gesci České rozvojové agentury

- Těžištěm rozvojových aktivit v gesci ČRA jsou rozvojové projekty realizované v prioritních partnerských zemích dvoustranné ZRS. V souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2018–2030 byly tyto projekty v roce 2022 realizovány především **v šesti prioritních zemích** s programem spolupráce (Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko a Zambie). Dvoustranná ZRS dále v roce 2022 směřovala i na Ukrajinu (specifická prioritní země ZRS).
- Bilaterální rozvojové aktivity byly zaměřeny na konkrétní tematické priority Strategie (Udržitelné nakládání s přírodními zdroji, Zemědělství a rozvoj venkova, Inkluzivní sociální rozvoj, Řádná (demokratická) správa věcí veřejných, Ekonomický růst) a zároveň byly navázány na vybrané cíle Agendy 2030.

Země	Čerpaná částka
Bosna a Hercegovina	50,37 mil. Kč
Etiopie	54,909 mil. Kč
Gruzie	35,48 mil. Kč
Kambodža	26,1 mil. Kč
Moldavsko	27,967 mil. Kč
Ukrajina	6,9 mil. Kč
Zambie	23,7 mil. Kč

Další nástroje v gesci ČRA

- **Bilaterální projekty**
Bilaterální dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a peněžní dary pro naplnění rozvojových cílů partnerských zemí / 247,4 mil. Kč
- **Program B2B**
Zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce / 3,728 mil. Kč
- **Trojstranné projekty**
Podpora trojstranných projektů českých subjektů / 23,552 mil. Kč
- **Tuzemské projekty**
Globální vzdělávání a osvěta veřejnosti a Posilování kapacit implementačních partnerů ZRS / 17,378 mil. Kč

Název sektoru	Počet projektů
Zemědělství a lesnictví	23
Voda a sanitace	16
Osvětové aktivity	14
Veřejná správa a občanská společnost	13
Kapacity implementačních partnerů	10
Ostatní sociální infrastruktura a služby	9
B2B	9
Zdravotnictví	8
Vzdělávání	5
Výroba a dodávky energie	1
Celkový součet	108

Aktivity v gesci ministerstva zahraničních věcí

V gesci MZV byly v roce 2022 realizovány malé lokální projekty, projekty v součinnosti s ostatními vládními resorty a s mezinárodními organizacemi, projekty v návaznosti na usnesení vlády k odezvě na ruskou agresi na Ukrajině a aktivity transformační spolupráce a humanitární pomoci. MZV rovněž zajišťovalo vyhodnocení (evaluace) programů a projektů ZRS ČR.

- **Malé lokální projekty (25,3 mil. Kč)**
Cílem malých lokálních projektů (MLP) je podpořit rozvojové aktivity menšího rozsahu místních subjektů v cílových rozvojových zemích v hodnotě do 500 tisíc Kč. V roce 2022 bylo realizováno 62 MLP v 43 zemích světa.
- **Peněžní dar Afghánistánu (20 mil. Kč)**
Poskytnutí prostředků Zvláštnímu svěřeneckému fondu OSN pro Afghánistán, který vznikl na podzim 2021 z iniciativy Rozvojového programu OSN (UNDP) v reakci na převzetí moci hnutí Tálibán v srpnu 2021. Aktivity jsou realizovány agenturami OSN se zaměřením na poskytování základních služeb, posilování odolnosti komunit a podporu místních ekonomických aktivit s důrazem na zdroje obživy pro ženy.
- **Posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích (8,988 mil. Kč)**

Cílem tohoto programu je podpořit kapacity veřejných VŠ zejména v prioritních zemích dvoustranné ZRS v oblasti výuky, výzkumu i managementu, včetně podpory jejich zapojení do mezinárodní spolupráce. V roce 2022 se do tohoto programu zapojily čtyři české veřejné vysoké školy.

- **Program transformační spolupráce (TRANS) (63,304 mil. Kč)**

Cílem programu je přispívat k vytváření a posilování demokratických institucí na ochranu lidských práv, k podpoře právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí. Program se i v roce 2022 zaměřil na země přednostního zájmu zahraniční politiky ČR, kde

zároveň existuje určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných kontaktů (Arménie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Myanmar/Barma, Srbsko, Ukrajina a Vietnam).

Humanitární pomoc

Celkem bylo v rámci humanitárního rozpočtu MZV na rok 2022 ministrem zahraničních věcí ČR schváleno **44 humanitárních aktivit v 18 zemích v souhrnné hodnotě 150,6 mil. Kč**. Celkové čerpání po zahrnutí prostředků na naléhavou a stabilizační pomoc pro Ukrajinu činilo 321,129 mil. Kč.

Česká republika pomáhala při:

- **katastrofách** (povodně v Brazílii, zemětřesení v Afghánistánu)
- **konfliktech a nucenému vysídlení** (Afghánistán, Bangladéš, Irák, Jemen, Jordánsko, Kolumbie, Ukrajina)
- **komplexních humanitárních krizích** (Barma/Myanmar, Burkina Faso, Etiopie, Libanon, Sahel)
- **snižování rizika katastrof a posilování odolnosti zranitelných zemí** (Etiopie, Kambodža, Nepál, Zambie)

Asistenční programy

V roce 2022 byly v gesci MZV realizovány celkem tři víceleté asistenční programy. **Program spolupráce s Afrikou** reaguje na nové výzvy, mezi které patří nejen stabilizace regionu Sahel, ale dále potřeba promyšlené strategické komunikace vůči africkým zemím, která má alespoň částečně vyvažovat tlaky ze strany Ruska a dalších zemí na pozadí konfliktu na Ukrajině.

Rekonstrukční program České republiky v regionu Blízkého východu poskytuje podporu při přechodu od humanitárních aktivit ke stabilizačním projektům a následné post-konfliktní obnově cílových zemí a reaguje také na nově vzniklé situace bezpečnostního a migračního charakteru.

Program	Čerpaná částka
Afrika	62,861 mil. Kč
Blízký východ	78,066 mil. Kč

Ukrajina

V souvislosti s agresí Ruska proti Ukrajině uvolnila vláda ČR již 25. února prostředky v souhrnné výši 300 mil. Kč na naléhavou pomoc pro Ukrajinu a uprchlíky z Ukrajiny zejména v Moldavsku. Za celý rok 2022 pak prostředky v gesci MZV dosáhly 400 mil. Kč s tím, že vedle toho MZV na pomoc Ukrajině uvolnilo také 23,6 mil. Kč z humanitárního rozpočtu.

V rámci pomoci Ukrajině probíhalo:

- 27 projektů humanitární pomoci (21 na pomoc vnitřně vysídleným obyvatelům Ukrajiny a na podporu dostupnosti základních služeb, 6 na pomoc ukrajinským uprchlíkům v Moldavsku)
- 20 aktivit v rámci programu MEDEVAC a Pomoc na místě
- rozvojové projekty na podporu vzdělávání a ukrajinských lékařských fakult
- další aktivity spojené s poskytováním pomoci žadatelům o azyl a uprchlíkům v ČR

V říjnu 2022 byl také schválen **Program humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině v letech 2023-2025**, který je koncipován napříč humanitární a hospodářskou asistencí, ale také napříč veřejným, soukromým, akademickým a neziskovým sektorem a který počítá s maximálním zapojením české expertízy a českých řešení.

Aktivity MZV ve spolupráci s resorty

- V součinnosti s dalšími resorty probíhaly aktivity
 - **transformační finanční a ekonomická spolupráce** (Ministerstvo financí),
 - programu **Aid for Trade** (Ministerstvo průmyslu a obchodu),
 - **programu bezpečnostní rozvojové spolupráce** (Ministerstvo vnitra),
 - poskytování vládních stipendií pro studenty z rozvojových zemí (MŠMT) doplněný o zajištění zdravotních služeb (Ministerstvo zdravotnictví)
- V roce 2022 byl poprvé realizován program **budování kapacit v oblasti kybernetické bezpečnosti (Cybervac)** ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti.

Ostatní formy zahraniční rozvojové spolupráce

- Program **Pomoc na místě** (Ministerstvo vnitra)
 - peněžní dary do zahraničí zacílené na asistenci uprchlíkům v místě jejich prvního vysídlení a na podporu azylové a migrační infrastruktury států
 - mezi prioritní oblasti programu v roce 2022 patřily regiony západního Balkánu, Blízkého východu, severní Afriky, širšího Sahelu a Ukrajina
- Stálý zdravotně humanitární program **MEDEVAC** (Ministerstvo vnitra)
 - vysílání zdravotnických týmů do cílových zemí, budování kapacit zdravotnického personálu, poskytování materiálního vybavení a v případě potřeby též převoz pacientů k léčení v ČR
- **Civilní mise EU a OBSE**
 - Působí jako nástroj prevence, stabilizace a rozvoje krizových regionů.
 - Čeští experti byli zastoupeni na misích EU v Gruzii, Iráku, Izraeli nebo na Ukrajině, na misích OSN byla ČR zastoupena v Jižním Súdánu nebo na Kypru, na misích OBSE pak v Bosně a Hercegovině a Kosovu.

České předsednictví v radě EU

Spolupráce s EU v rozvojové a humanitární oblasti byla v roce 2022 mimořádně intenzivní zejména vzhledem k CZ PRES. Mezi hlavní priority předsednictví patřila:

- komplexní a průběžná podpora Ukrajiny včetně řešení globálních dopadů,
- snižování rizika katastrof (DRR) v kontextu klimatické křehkosti,
- propojování humanitárních, rozvojových a bezpečnostních aktivit (trojitý nexus),
- zapojení soukromého sektoru do rozvojových nástrojů EU.

Hlavními výstupy předsednictví jsou **Závěry Rady k DRR ve vnější činnosti EU**, Závěry Rady k mládeži v rozvoji, vodítka k implementaci trojitého nexu, **studie k překážkám pro zapojení soukromého sektoru do ZRS EU**, doporučení k humanitární diplomacii a společná vodítka k podpoře Ukrajiny a Jemenu.

Organizace spojených národů

ČR v souvislosti s působením v rozvojovém systému OSN v r. 2022 zasedala posledním rokem ve **Výkonné radě UNDP/UNFPA/UNOPS** (od ledna 2020 do prosince 2022). V součinnosti s UNDP zároveň úspěšně pokračoval dlouhodobý projekt **Partnerství pro cíle udržitelného rozvoje mezi ČR a Rozvojovým programem OSN (CUP)**, realizovaný ve spolupráci s regionální kanceláří UNDP v Istanbulu, který probíhá formou přenosu know-how českých expertů a firem podle potřeb partnerských rozvojových zemí. V roce 2022 také úspěšně pokračoval program **vysílání mladých dobrovolníků OSN (UNV)**.